

Deutsche Schule Helsinki

Historian opetussuunnitelma

Suomenkieliset luokat 5 – 9

Deutsche Schule Helsinki
Malminkatu 14
00100 Helsinki

1. elokuuta 2016
päivitetty elokuussa 2023

Historia B-linja, vuosiluokat 5–6

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Helsingin saksalaisella koululla on pitkä nk. kohtaamispedagogiikan perinne, jossa perehdytään saksan ja suomen kieleen sekä molempien maiden kulttuuriin. Historian opetussuunnitelmassa painotetaan niitä menneisyyden tapahtumia, joissa saksalainen ja suomalainen kulttuurialue ovat olleet kosketuksissa toistensa kanssa. Suomen historian opiskelussa korostetaan Suomen ymmärtämistä osana Euroopan historian kokonaisuutta. Tämä suomalais-saksalaisen kulttuuri-identiteetin rakentaminen ja vahvistaminen on koko peruskoulun historianopetuksen läpäisevä tavoite.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Lähteiden tunnistaminen ja tulkitseminen on lähtökohtainen osa koko historian opetusta, ja koulussamme tätä tavoitetta korostetaan erityisesti. Oppilaiden kielitaidon karttuessa voidaan opetuksessa tutkia myös esimerkiksi saksankielisiä historian lähteitä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Historia on oppiaine, jossa yksilöiden ja yhteisöjen eettisten ratkaisujen pohtiminen on luontevaa. Historian oppiaineessa pyritään tekemään tässäkin suhteessa ainerajat ylittävää yhteistyötä esimerkiksi elämäkatsomustiedon, uskonnon ja äidinkielen aineryhmien kanssa.

Vuosiluokilla 5–6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneitä aikoja, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 5–6

Opetushallitus määrittelee historian opetukselle seuraavat tavoitteet (T1–T11). Niiden lisäksi Helsingin saksalaisella koululla on omia oppiaineeseen liittyviä tavoitteita, jotka löytyvät tästä opetussuunnitelmasta.

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena. Tiedon hankkiminen menneisyydestä.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa.

Historiallisen tiedon käyttäminen

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 5–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty: Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö: Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika: Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia: Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 5–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 5–6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Useat Helsingin saksalaisen koulun oppilaita tulevat monikielisistä perheistä ja taustoista. Suomenkielisen historian opetuksessa pyritään tukemaan suomenkielen kehitystä ja käsitevaraston laajentumista. Toisaalta joitakin keskeisiä ydinkäsitteitä voidaan harjoitella myös saksaksi.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 5–6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen. Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen

kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Viidennellä luokalla kirjoitetaan mahdollinen koe vasta kevätlukukaudella. Oppilaita harjaannutetaan kuitenkin kirjallisten vastausten laatimiseen jo syksyn aikana. Viidennen luokan välitodistuksessa historian arvosana muodostuu esimerkiksi vihkoarvioinnista, mahdollisista arvioiduista lisätehtävistä (esim. esitelmät) ja jatkuvasta näytöstä tuntityöskentelyssä. Vuosiarvioinnissa lisänäytöksi otetaan koe tai opettajan harkinnan mukaan jokin vastaava näyttö. Se muodostaa kevään arvioinnista noin puolet. Suullinen osaaminen ja muut arvioitavat suoritukset muodostavat toisen puolen. Keväällä annetun vuositodistuksen historian arvosanassa (vuositodistus) tulee ottaa huomioon myös syksyn suoritustaso. Oppilaan tulee saada ajankohtaista tietoa osaamisensa tasosta ja kehityksestä. Sitä annetaan kannustavassa hengessä opetustilanteissa, mutta myös kirjallisena esimerkiksi kokeiden tai vihkojen korjauksen yhteydessä. Tällöin oppilaan on luontevaa suorittaa myös itsearviointia

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan / 2- varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S5		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S5	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S5	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1-S5	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seura- uksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1-S5	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	Muutoksen hahmot- taminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	Jatkuvuuden tunnis- taminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	Syy- ja seuraussuh- teen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S5	Tulkintojen selittä- minen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S5	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

Ohjeita taulukon lukemiseen

Taulukkoon on koottu historian 5. ja 6. luokan keskeiset tavoitteet, tarkemmat sisällöt ja menetelmät B-linjalla. Opettajalle jää kuitenkin soveltavaa liikkumavaraa erityisesti menetelmien soveltamisessa. Taulukosta on myös nähtävissä, mitä laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan painottaa kussakin tavoite- ja sisältöyhteydessä. Samoin on helposti luettavissa, kuinka tavoitteet kohdentuvat suhteessa kansallisen opetussuunnitelman tavoitteisiin. (T-merkinnät) Koska historian tavoitteet kytkeytyvät voimakkaasti toisiinsa, jätetään tässäkin suhteessa opettajalle pedagogista soveltamisvaltaa. Taulukon tavoitekohdat ovat ehdotuksia luontevista sisältöyhteyksistä. Opettaja huolehtii, että tavoitteita harjoitellaan kattavasti. Ainerajat ylittävät mahdollisuudet kertovat, missä eri oppiaineissa yhteistyö kulloisenkin sisällön tai tavoitteen kohdalla voisi olla luontevinta. Aikamäärät ovat suuntaa antavia.

Laaja-alaisen osaamisen erityisalueet ovat:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisesta osaamisen tarkemmat kuvaukset löytyvät DSH:n opetussuunnitelman yleisestä osasta.

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Oppilas motivoituu kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana tieteenalana. (T1)</p> <p>Oppilas oppii tunnistamaan erilaisia historian lähteitä. (T2)</p> <p>Oppilas tunnistaa muutoksia oman perheen/yhteisön historiassa ja ymmärtää, kuinka samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille. (T7)</p>	<p><u>Omat juuret ja historiallinen tieto</u></p> <p>oman perheen ja kotiseudun historia</p> <p>historian peruskäsitteitä ja ajan käsitys</p>	10	<p>lähteiden yksinkertaiset tulkinta- ja arviointiharjoitukset</p> <p>muisteluiden, kirjoitusten, esineiden, kuvien, sukupuiden ja rakennetun ympäristön merkitysten tulkitseminen</p> <p>historiallisten kertomusten käyttö</p> <p>kronologian hahmotusta tukevat tehtävät</p>	<p>Ajallisten määreiden ilmaisu, laskeminen ja ymmärtäminen sopivat myös matematiikan opetukseen.</p> <p>äidinkieli (mm. eläytyvän kertomuksien käyttö)</p>	L1 - L7
<p>Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja ja osaa</p>	<p><u>Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty sekä ensimmäiset korkeakulttuurit (vanha aika)</u></p>	20	<p>kuvalähteiden tutkiminen ja analysointi</p> <p>tekemällä oppiminen (esim. luolamaalauksien</p>	<p>Maailmankaikkeuden syntyä ja planeettamme olosuhteita on mahdollista käsitellä ainerajat ylittäen esim. maantiedon opetuksessa.</p>	L1 - L2, L4 - L5, L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
<p>esittää muutoksille syitä. (T5, T8, T9)</p> <p>Oppilas ymmärtää arkeologian merkityksen historiallisen tiedon hankkimisen menetelmänä.</p> <p>Oppilas ymmärtää, että ihmisen sivilisaatioiden kehityksellä on ollut merkittävä vaikutus planeettamme muiden elollisten elämään. (T11)</p>	<p>teoria maailmankaikkeuden synnystä, dinosaurusten aika</p> <p>ihmisen taipaaleen alku esihistoriallisesta ajasta historialliseen aikaan</p> <p>maanviljelyksen kehittyminen, kaupunkien synty, kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään</p> <p>keskeisenä esimerkkinä muinaisista korkeakulttuureista: Egypti</p>		<p>tekoa, pyramidien rakentamista tms.)</p> <p>opetuskäynnit (esim. Kansallismuseo)</p> <p>aikajanan piirtäminen</p> <p>oleellisen tiedon hahmottaminen vähemmän oleellisesta esimerkiksi kokoavan taulukon avulla</p>	<p>Evoluutioteorian perusteiden oppiminen voi saada tukea biologian opetuksesta.</p> <p>Visuaalisten tehtävät sopivat hyvin esimerkiksi kuvaamataidon opetuksen osaksi.</p>	

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	<p>esihistoriallinen aika Suomessa</p> <p>Mistä suomalaiset tulivat ja keitä he olivat?</p> <p>kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin, raudan ja maanviljelyn käyttöönoton seurauksena</p> <p>yhteydet maailmalle kasvavat: viikingit, kaupankäynti ja kristinuskon varhaiset vaikutukset</p>				
historian tapahtumien ja ilmiöiden syy- ja seuraussuhteiden hahmottamisen harjoittelua (T9)	<p><u>Antiikin perintö</u></p> <p>kreikkalais-hellenistinen maailman maantieteelliset</p>	30	<p>käsitekartan lukeminen ja laatiminen</p> <p>tutustuminen historiallisiin karttoihin, mm. digimateriaalit</p>	<p>Kristinuskon varhaisvaiheiden käsittelyssä ainerajat ylittävä opetus onnistuu esimerkiksi uskonnon ja elämäntiedon kanssa.</p>	L1 - L2, L6 - L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Oppilas kiinnostuu historiasta eurooppalaista identiteettiä rakentavana oppiaineena.</p> <p>Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen (T3)</p>	<p>reunaehdot, uskonto ja kulttuuri</p> <p>Aleksanteri Suuren valtakunta ja hellenismi</p> <p>erityinen painotus: ateenalaisen demokratian synty</p> <p>Rooman kehittyminen maailmanmahdiksi</p> <p>Rooman muutos tasavallasta monarkiaan</p> <p>roomalainen elämänmuoto ja kulttuuri</p> <p>kristinuskon leviäminen</p> <p>Rooman tuho ja Bysantti</p>		<p>monipuoliset taidehistorian materiaalit kuva-analyysin lähteinä</p> <p>Aihealue on luonteva erilaisille ryhmätyömahdollisuuksille tai esitelmille.</p>		

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	antiikin ajan heijastumat nykypäivässä				
<p>Oppilas ymmärtää erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä. (T4)</p> <p>historian syy-seuraussuhteiden havaitsemisen vahvistaminen (T6)</p> <p>Oppilas hahmottaa Suomen varhaiset kulttuurilliset ja taloudelliset yhteydet Keski-Eurooppaan. (T7)</p>	<p><u>Keskiaika</u></p> <p>Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan ja elämänmuotoon.</p> <p>idän ja lännen kulttuuriset yhtäläisyydet ja eroavaisuudet</p> <p>feodaalijärjestelmä</p> <p>E erityisenä painopisteenä voidaan pitää keskieurooppalaisen alueen, erityisesti sen saksalaisten osien tarkastelua: kuninkaat, keisarit ja paavit, kylät, linnat ja kirkot</p>	20	<p>lähteiden tulkintaharjoitusten syventäminen (esim. kansantarinat ja niiden käyttö historiallisina lähteinä)</p> <p>erilaiset eläytymistehtävät historiallisen empatian vahvistamiseksi</p> <p>kartat, grafiikat</p>		L1 - L2, L4

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	Hansaliitto ja keskiajan kauppa Suomi liitetään osaksi Ruotsia				
historian tapahtumien syiden ja seurausten hahmottaminen (T6) eläytyminen menneisyyden ihmisen elämään ja ratkaisuihin	<u>Uuden ajan murrosvaihe</u> Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin. renessanssi, uskonpuhdistus, tieteen läpimurrot ja löytöretket Uuden ajan murros käsitellään kattavasti myös Suomen historian osalta. Vaasa-suvun vaiheet, erityisesti Kustaa	20	lähdeharjoituksissa erityisesti kuvälähteet eläytyminen esim. elokuvan kautta maailmankuvan käsite	esim. luonnontieteet, kuvaamataito, uskonto/et, äidinkieli	L1 - L2, L4

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	Vaasan aika, Mikael Agricola ja tämän yhteydet saksalaiseen maailmaan, suomen kirjakielen kehitys				
<p>muutoksien ja niiden syiden ymmärtäminen (T7, T9)</p> <p>Oppilas ohjautuu ymmärtämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä. (T10)</p>	<p><u>Itsevaltiuden aika ja Suomi osana Ruotsia 1600- ja 1700-luvuilla</u></p> <p>itsevaltiuden aika ja kansallisvaltioiden synty</p> <p>Ruotsi pohjoisena suurvaltana</p> <p>suomalaiset suurvallan alalaisina</p> <p>säätyvallan ja hyödyn aika</p> <p>Suomenlinnan rakentaminen</p>	20	kartastotehtävät, eläytymiskirjoitelmat, pedagoginen draama, pelit	Ruotsin opetus, esim. projekteissa, joissa tutustutaan Helsingin menneisyyteen	L1-L2, L4 - L5

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	valistunut itsevaltius, erityisesti Kustaa III:n aika				
	jonkin Euroopan ulkopuolisen kulttuurin lähempi tarkastelu. Esim. Kiina tai Etelä-Amerikan intiaanikulttuurit	10	aikataulun salliessa ryhmätyö tai esitelmä		
	Kokeeseen valmistautuminen, sen kirjoittaminen ja palauttaminen	10 (5. ja 6. luokka)	Vihkotyöskentelyä painotetaan molempien vuosiluokkien ajan.		
	Mahdolliset opintoretket ja täydentävät projektit	5			
		Yht. 145			

Vuosiluokat 7–9

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen

työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetushallitus määrittelee historian opetukselle seuraavat tavoitteet (T1–T12). Niiden lisäksi Helsingin saksalaisella koululla on omia oppiaineeseen liittyviä tavoitteita, jotka löytyvät tämän historian opetussuunnitelman johdannosta ja taulukosta.

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Historiallisen tiedon käyttäminen

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Saksan sekä Suomen historia 1800- ja 1900-luvuilla ovat 7–9 -luokkien historian opetuksen erityisiä sisällöllisiä painopisteitä. Saksalaisen koulun keskeinen sijainti Helsingin ydinkeskustassa kannustaa historiallisen ympäristön hyödyntämisen opetuksessa. Erilaisia opintokäyntejä ja museovierailuja pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan. Oppilaita kannustetaan tutustumaan myös itsenäisesti lähiympäristönsä historiallisiin kohteisiin.

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin. Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Kokeita pidetään yleensä yksi lukukaudessa. Arviointi voi perustua pelkkään kokeeseen ainoastaan perustellussa poikkeustapauksessa. Harkintansa mukaan opettaja voi korvata kokeen jollakin vastaavalla arvioitavalla työllä. Oppilaita harjaannutetaan myös itse arvioimaan oman oppimisensa edistymistä. Osallistuminen yhteisiin opetuskeskusteluihin on osa jatkuvaa näyttöä.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8/2-), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan/2- tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ohjeita taulukon lukemiseen

Taulukkoon on koottu historian 7 - 9 -luokkien keskeiset tavoitteet, sisällöt ja menetelmät B-linjalla. Esitystapa jättää kuitenkin opettajalle soveltavaa liikkumavaraa esimerkiksi menetelmien suhteen. Kaikkea ei myöskään tarvitse käsitellä taulukon esittämässä järjestyksessä. Aika-arviot ovat suuntaa antavia. Taulukosta on myös nähtävissä, mitä laaja-alaisen osaamisen alueita on mahdollista huomioida kussakin tavoite- ja sisältöyhteydessä. Samoin on helposti luettavissa, kuinka tavoitteet kohdentuvat suhteessa kansallisen opetussuunnitelman tavoitteisiin (T-merkinnät). Nämä tavoitteet linkittyvät kuitenkin historiassa voimakkaasti yhteen, jolloin niiden tarkka erottelu toisistaan on usein mahdotonta. Opettaja huolehtii, että kaikkia tavoitteita harjaannutetaan luontevissa kohdin. Taulukon t-merkinnät ovat ehdotuksia siitä, missä kohdissa harjaannuttaminen on luontevaa, mutta opettajalle jää aina pedagoginen soveltamisen mahdollisuus.

Ainerajat ylittävät mahdollisuudet kertovat, missä eri oppiaineissa yhteistyö voisi kulloisenkin sisällön kohdalla olla luontevaa. Laaja-alaisen osaamisen erityisalueet on esitelty tarkemmin historian ainekohtaisen opetussuunnitelman alussa sekä opetussuunnitelman yleisessä osassa.

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas osaa kuvata ihmisen elämään oleellisesti vaikuttaneita muutoksia. (T2, T3, T5, T7)	<u>Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</u> teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään kaupungistuminen elämää 1800-luvun Suomessa	10	kuva-analyysi, eläytyminen esim. tarinan	Äidinkieli, et	L1 - L4
Oppilas harjaantuu tulkintojen tekemisessä. (T3, T8)	<u>Ihmiset muuttavat maailmaa</u>	20	lähteiden tulkintaharjoitukset opetuskeskustelut	maantieto	L1 - L2, L5, L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
<p>syyseuraussuhteiden hahmottamisen vahvistuminen (T5, T6)</p>	<p>1800-luvun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa, Suomen autonominen asema</p> <p>imperialismin aika, Afrikan, Kiinan ja Japanin kehityslinjoja*</p> <p>Yhdysvallat laajenee suurvallaksi</p>		<p>historiallisten karttojen käyttäminen</p> <p>esitelmien pitäminen</p>		
<p>Oman kulttuuri-identiteetin vahvistuminen (T1)</p> <p>Ihmisen tarkoituserien ymmärtämisen kehittyminen (T9)</p> <p>historiallisen tiedon hankinta (T2)</p> <p>historiallisen tiedon luotettavuuden arviointi (T9, T10, T11)</p>	<p><u>Suomea luodaan rakennetaan ja puolustetaan</u></p> <p>kansallinen herääminen Suomessa</p> <p>Suomen venäläistäminen ja se vastustus</p> <p>Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja seuraukset</p> <p>suomalaisen sääty-yhteiskunnan</p>	25	<p>lähteiden vertailu ja oman mielipiteen muodostaminen niiden pohjalta</p>	<p>äidinkieli, vieraiden kielten opetus</p>	L1 - L2, L4, L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	<p>mureneminen ja kansanvallan synty</p> <p>Suomen itsenäistyminen ja sisällissota</p> <p>nuoren Suomen alkutaival</p>				
<p>Empatiataidon kehittyminen menneisyyden ihmisten asemaan eläytymisen kautta (T1, T2, T3, T5, T9)</p> <p>Syysseuraussuhteiden hahmottaminen harjaantuu (T5, T6, T11)</p> <p>Oppilas osaa pohtia tulevaisuuden vaihtoehtoja historiallista muutosta koskevan tiedon kautta. (T8, T12)</p>	<p><u>Suurten sotien aika ja jakautunut maailma sodan jälkeen</u></p> <p>ensimmäisen maailmansodan syyt ja seuraukset</p> <p>laman ja totalitarismin aika maailmansotien välissä</p> <p>elämää demokratiassa ja diktatuureissa</p> <p>toisen maailmansodan taustat, tapahtumat ja välittömät seuraukset Suomessa ja muualla maailmassa</p> <p>holokausti</p>	40	<p>opetuskeskustelut</p> <p>kuva- ja filmimateriaalin käyttö ja tulkinta</p> <p>miellekarttojen käyttö</p> <p>erilaiset graafiset esitystavat</p> <p>eläytymistehtävät</p>	äidinkieli, et	L1 - L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	YK ja ihmisoikeuksien edistäminen kylmän sodan asetelmat				
Oppilas ymmärtää ihmisen elämään, toimintaan ja päätöksentekoon oleellisesti vaikuttaneita muutoksia. (T4, T5, T6, T10)	<u>Suomi kylmässä sodassa</u> Suomen poliittinen historia toisen maailmansodan jälkeen	15	lähdeharjoitukset, dokumenttiohjelmat,	Joitakin käsitteitä on mahdollista käsitellä tässä yhteydessä siten, että yhteiskuntaopissa riittää lyhyt kertaus. (esim. presidentti, hallitus tms.)	L1 -L4, L6 - L7
oppilaan identiteetin rakentumisen tukeminen (T1, T7)	<u>Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</u> arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään	15	ryhmä- ja paneelikeskustelut	äidinkieli	L1 - L7
historia-aiheen tavoitteiden yleinen syventäminen	<u>Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</u>	20	ryhmätyöt, ilmiöpohjainen oppiminen	maantieto, uskonto, et	L1 - L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	Syvennyttään kehittyvien ja kehittyneiden maiden yhteiseen historiaan. uudenlaisten poliittisten jännitteiden synty ja ratkaisut maailmassa				
		145 tuntia			

Osa käytössä olevista oppitunneista varataan opintokäynteihin ja kokeisiin sekä esitelmien valmisteleminen.

8.8.2023 päivittänyt Marja Manner historian aineryhmän suostumuksella